

YABANCI TURİSTLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR DESTİNASYON ALGILARI: KEMER DESTİNASYONUNA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Oğuz DOĞAN

Antalya Bilim Üniversitesi, Turizm Fakültesi, (oguz.dogan@antalya.edu.tr)

Yenal YAĞMUR

Akdeniz Üniversitesi, SBE, Doktora Öğrencisi, (yenyalyagmur@hotmail.com)

ÖZET

Sürdürülebilirlik kavramı, turist profilinde meydana gelen değişimler sonucu, turistlerin destinasyon seçimlerine etki eden önemli unsurlardan birisi haline gelmiştir. Ancak ilgili yazında turistlerin sürdürülebilirlik algılarına yönelik yapılmış çalışma sayısı oldukça kısıtlıdır. Bu doğrultuda bu çalışmanın temel amacı Kemer destinasyonundaki turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliğine yönelik turist algılarını incelemektir. Bu amaçla Fransız turistlerle bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerle sürdürülebilirlik boyutları (çevresel, sosyo-kültürel, ekonomik) ile turistlerin destinasyonun sürdürülebilirliği arasındaki ilişki lojistik regresyon analizi ile incelenmiştir. Elde edilen bulgular çevresel ve sosyo-kültürel boyutların turistlerin destinasyonun sürdürülebilirliği algılarına olumlu etki ettiğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Turizm, Lojistik Regresyon Analizi, Kemer.

FOREIGN TOURISTS' SUSTAINABLE DESTINATION PERCEPTIONS: A RESEARCH ON KEMER DESTINATION

ABSTRACT

The concept of sustainability has become one of the important factors affecting tourists' destination choices. However, the number of studies on sustainability perceptions of tourists is very limited. In this respect, the main objective of this study is to examine the sustainability perceptions of the tourist about tourism activities in the Kemer destination. For this purpose, a survey was conducted with French tourists. The relationship between sustainability dimensions (environmental, socio-cultural, economic) and the sustainability perceptions of tourist about the Kemer destination is examined by logistic regression analysis. The findings show that the environmental and socio-cultural dimensions have a positive effect on the sustainability perceptions of tourists about the destination.

Keywords: Sustainable Tourism, Logistic Regression Analysis, Kemer.

1. Giriş

20.yy'da küreselleşme, nüfus artışı, ulaşım ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler sayesinde turizm sektörü dünyanın en büyük sektörlerinden birisi haline gelmiştir. Dolayısıyla sektörün gelir getirici, ihtiyaç duyulan nakit akışını sağlaması ve yeni istihdam olanakları yaratması gibi özellikleri nedeniyle dünya genelinde çok sayıda ülkenin özellikle de gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerine olumlu yönde katkı sağlamaktadır (Choi & Sırakaya, 2006:1274). Dünya Turizm Örgütü'ne göre 2020 yılına kadar turizm hareketlerine katılan insan sayısı 1,6 milyara ulaşacak ve bu sayının büyük bir çoğunluğu ise gelişmekte olan ülkelere gidecektir (UNWTO, 2015a). Turist sayılarındaki bu artış bir taraftan turizm faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin artmasını sağlarken, diğer taraftan turizm faaliyetleri ile ilişkili olan çevresel, sosyo-kültürel, ekonomik ve politik konularda bazı olumsuz etkilere neden olmaktadır (Saarinen, 2006:1121).

Turizmden daha fazla pay elde edebilmek adına plansız bir şekilde gelişen turizm faaliyetleri, birçok turizm destinasyonun doğal ve sosyo-kültürel unsurlarına olumsuz etki etmektedir. Turizm faaliyetlerinin istenmeyen bu yan etkileri destinasyonların uzun dönemli ekonomik faaliyetlerinin ve doğal kaynaklarının korunması ve muhafaza edilmesi konularında farkındalık oluşturmuştur. Bu doğrultuda karar vericiler kitle turizminin neden olduğu sakıncaların daha fazla farkına vararak alternatif turizm planlama, yönetme ve kalkınma seçeneklerini araştırmışlar ve bunun sonucu olarak da sürdürülebilirlik kavramı ortaya çıkmıştır (Choi & Sırakaya, 2006:1274). Son yıllarda, özellikle de önemli turizm destinasyonlarında, turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir bir şekilde yerine getirilebilmesi adına çalışmalar yapılmış ve sürdürülebilir turizm kavramı, üzerinde durulan önemli bir konu haline gelmiştir (Gezici, 2006:442). Ayrıca ilgili yazında bu tür faaliyetlerin açıklanmasında, turizmde sürdürülebilirlik kavramı da sıklıkla kullanılmaktadır. Ancak adı geçen bu kavram, sürdürülebilirlik düşüncesinin etik yönlerini kapsamasına rağmen, kalkınma tartışmalarında turizm merkezli yaklaşımları göz ardı etmekte ve sektörün ihtiyaçlarına odaklanmaktadır (Butler, 1999:287).

Sürdürülebilir turizm olgusu, 1970'li ve 1980'li yıllarda turizm faaliyetlerinde görülen artışın olumsuz etkilerine karşılık bir tepki olarak ortaya çıkmıştır (Gössling & Scott, 2012:774). Aslında turizm ile sürdürülebilirlik arasındaki ilişki her zaman var olmuştur. Ancak sürdürülebilir turizm paradigması resmi kurumlar tarafından varlığı kabul edilip, tanımlanmaya kadar anlaşılmamıştır (Torres & Palomeque, 2014:123). Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) (1980), turizm faaliyetlerinin devamı için iyi korunmuş bir çevrenin gerekli olduğunu ifade etmiştir. Bu doğrultuda turizmde sürdürülebilirlik ihtiyacının kabul edilmesinin yeni bir olgu olmadığını söylemek mümkündür. Sürdürülebilir turizm gelişimine verilen önem, turizm sektörünün, bölgeye belirgin bir ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri olan ve bölgeyi ziyaret eden ziyaretçilerin deneyimlerine de etkisi olan beşeri faaliyetleri de kapsayan kaynak-yoğun bir sektör olduğunun anlaşılmasıyla birlikte daha da artmıştır (Lu & Nepal, 2009:6).

Turizmde sürdürülebilirlik kavramı ile ilgili ilk çalışmalar 1970'li yılların ortalarında, Dünya Turizm Örgütü (WTO) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmalarda, turizm faaliyetlerinin devam edebilmesinin doğal kaynakların korunmasına bağlı olduğu belirtilmiştir. Söz konusu bu çalışmalar ayrıca, turizm faaliyetlerinin doğal kaynaklar üzerindeki olumsuz etkilerini

vurgulamış ve bu etkilerin turizm faaliyetlerinde beklenen artış ile daha da şiddetli olacağını ortaya koymuştur (Torres & Palomeque, 2014:123). Sürdürülebilir turizm kapsamında yerel halk ile yapılmış çalışmalar olmasına rağmen, turistler ile yapılmış sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Cottrell vd., (2004), turistlerin görüşlerine daha az önem verilmesinin nedeni olarak turistlerin sürdürülebilirlik kavramını pek önemsemediklerini, önemseseler bile herhangi bir uygulamada bulunmadıklarını savunmaktadır.

Cottrell vd., (2004), bir bölgeyi ziyaret eden turistler bölgede yaşayan insanlardan farklı görüş açısına sahip olabileceklerini ve bölgedeki sürdürülebilir turizm kapsamında yerel yöneticiler ve politikacılar için farklı fikirler ortaya koyabileceğini ifade etmektedir. Bu doğrultuda çalışma bir taraftan söz konusu literatüre katkı sağlamayı diğer taraftan turistlerin Kemer bölgesine yönelik sürdürülebilirlik algılarının nasıl olduğunu incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla Ekim 2015-Kasım 2015 tarihleri arasında Kemer bölgesini ziyaret eden Fransız turistlerle bir anket çalışması gerçekleştirilerek, Kemer bölgesine ilişkin sürdürülebilirlik algıları ile sürdürülebilirlik boyutları arasındaki ilişki incelenmeye çalışılmıştır.

2. Kavramsal Çerçeve

Hall (2008) sürdürülebilirlik kavramının, ekonomik kalkınmaya bağlı olarak doğal kaynaklar üzerinde meydana gelen olumsuzlukların en aza indirilebilmesi için planlama ve kalkınma konularında üzerinde durulan önemli unsurlardan birisi haline geldiğini belirtmektedir. Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (WCED) sürdürülebilirliği, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama yeteneklerini tehlikeye atmadan, şimdiki ihtiyaçların karşılanması olarak tanımlamıştır (WCED, 1987:43). Sürdürülebilir turizm kavramı için ise herkes tarafından kabul gören bir tanım bulunmamaktadır. Kavram, bazen ideoloji olarak ve bazen de kesin operasyonel bir bakış açısı olarak kabul edilmiştir (Butler, 1999:9-11). Turizm sektörü açısından sürdürülebilirlik kavramının tanımlanmasında önemli zorluklar bulunmaktadır. Yerel ölçekte sürdürülebilirlik düşüncesinin unsurlarını ve farklı yönlerini temsil eden kaynak tabanlı, faaliyet tabanlı ve toplum tabanlı şeklinde olmak üzere üç gelenek bulunmaktadır. Kaynak tabanlı gelenek, turizm faaliyetlerinden kaynaklanan kabul edilemez değişikliklerden yerel kültürü (kültür sermayesi) ve doğayı (doğal sermaye) korumayı ve ilgili kaynakların doğal veya özgün koşullarının sınırlarını ifade etmektedir. Faaliyet tabanlı gelenek, turizmde ekonomik sermayeyi sürdürmek amacıyla bugünkü ve gelecekteki gelişimi açısından sektörün kaynak ihtiyaçlarına karşılık gelmektedir. Toplum tabanlı gelenek ise yerel bağlamda sosyal sermaye unsurlarının gelişimini vurgulayarak, geniş katılımı ve çeşitli aktörlerin güçlendirilmesini, özellikle de yerel halkı, ifade etmektedir (Saarinen, 2006:1131). Üç geleneği de içine alan sürdürülebilir turizm kavramı, ekonomik olarak varlığını devam ettiren ancak turizm faaliyetlerinin gelecekte ihtiyaç duyacağı fiziksel çevrenin ve yerel halkın sosyo-kültürel dokusu gibi doğal kaynaklarına zarar vermeyen bir turizm anlamına gelmektedir (Swarbrooke, 1999:13). Buradan hareketle kavramın, sektördeki faaliyetlerin devam etmesi için ihtiyaç duyulan unsurlara ve sektörün faydalandığı doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımına vurgu yaptığını söylemek mümkündür (Hardy vd., 2002:480).

Butler (1993:29) sürdürülebilir turizmi, süresiz bir zaman dönemi için bir alandaki canlılığı koruyabilen bir formdaki turizm şeklinde tanımlamıştır. Bir başka tanıma göre sürdürülebilir turizm, doğal kaynakların gelecekteki üretkenliğinin ve yenilenmesinin

sağlayacak doğal kapasitede olmasını, insanların ve toplumların geleneklerine ve yaşam biçimlerine turizm deneyimi olarak katkı sağlamasını ve destinasyondaki yerel halkın, turizm faaliyetlerinin sağlamış olduğu ekonomik faydalardan adil bir pay almasını sağlayan turizm şeklidir (Butler, 1999:10). Goeldner vd., (2009) sürdürülebilir turizmin temel amacının, yüksek kaliteli bir ziyaretçi deneyimi sağlayarak, destinasyonun çevresel, sosyal ve kültürel bütünlüğünü tehlikeye atmadan, destinasyonda faaliyet gösteren paydaşların elde ettiği faydaları maksimize etmek olduğunu ifade etmektedir. Bramwell & Lane (1993) ise sürdürülebilir turizmin, turizm sektörünün karmaşık etkileşiminin yol açtığı olumsuzlukları azaltmaya yönelik turistler, çevre ve tatilciler için olumlu bir yaklaşım olduğunu ifade etmektedir (Ekinci, 2014:179).

Turizmde sürdürülebilirlik kavramı bir taraftan ürün ve hizmet sunumu gerçekleştirerek ekonomik gelir elde edilmesini ifade ederken, diğer taraftan ürün ve hizmet sunumu gerçekleştirirken çevrenin ve kültürel bütünlüğün korunmasına azami derecede dikkat edilmesine vurgu yapmaktadır (Jayawardena vd., 2008:258). Nitekim Sezgin ve Kalaman (2008:438), sürdürülebilir turizmin esasen bir yönetim süreci olduğunu ve bu yönetimin hem tatilcilerin hem de yerel halkın kültürel bütünlük, ekoloji, biyolojik çeşitlilik ve hayati işler için ihtiyaçlarını karşıladığını ifade etmektedir. Böylelikle, hem turist memnuniyetinin sağlanması hem de uzun vadede turizm faaliyetlerinden elde edilen gelirin korunması amaçlanmaktadır (Sheldon & Abenoja, 2001:435). Bu nedenle sürdürülebilir turizm, destinasyonu ziyaret eden turistlerin beklenti ve ihtiyaçlarını karşılanmasını, destinasyonda yaşayan yerel halkın yaşam kalitesinin artırılmasını ve turizm faaliyetlerinin ihtiyaç duyduğu kaynakların doğru bir şekilde yönetilmesini amaçlayan faaliyetler bütünü olarak da yorumlanabilmektedir (Wan & Li, 2013:53).

Sürdürülebilir turizm genel olarak ekolojik boyutları göz önünde bulundurmaktadır. Dolayısıyla da kitle turizmine karşılık doğa turizmi, ekoturizm ve yeşil turizm gibi alternatiflerin ortaya çıkmasına öncülük etmektedir (Gezici, 2006:443). Ancak sürdürülebilir turizm faaliyetleri genel olarak üç boyut üzerine yoğunlaşmaktadır. Bunlar çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel unsurlardır (Kaplan, 2013:9). Çevresel boyut, doğa ve doğal kaynakların korunarak kullanılmasını hedeflemektedir. Sürdürülebilir turizmin ekonomik boyutu, ekonomik faaliyetlerin çevre ve sosyal öğeleri gözeterek uzun vadeli yapılmasıdır. Sürdürülebilir turizmin sosyo-kültürel boyutu, adaleti ve toplumun bütün kesimlerinin karar verme sürecine katılımını öngörmektedir (Karadeniz, 2014:84). Ayrıca Swarbrooke (2005) da sürdürülebilir turizmin sadece çevrenin korunması ile ilgili olmadığını, aynı zamanda uzun vadeli ekonomik canlılık ve sosyal adalet ile ilgili olduğuna işaret etmektedir (Deng, 2007:186). Sürdürülebilir bir turizm faaliyetinin sağlanması için söz konusu üç boyut arasında uygun bir denge kurulmalıdır (UNWTO, 2015b). Uygulamaya bakıldığında ise sürdürülebilirliğin üç öğesinin hedefleri arasında çatışma çıkabilmektedir. Örneğin, istihdam sağlama (ekonomik), endüstri projesi ise çevreyi kirletebileceğinden, çevre hedefleri riske girebilir. Diğer taraftan çevreyi korumak için bazen ekonomik gelişme göz ardı edilebilmektedir. Bu da dolayısıyla sosyal hedeflerin gerçekleştirilmesini zorlaştırmaktadır. (Karadeniz, 2014:84).

Turizm faaliyetlerinin genel olarak türünden ve bölgesinden bağımsız olarak, çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel sürdürülebilirliği göz önünde bulundurularak planlanması, geliştirilmesi ve uygulanması gerektiği kabul edilirken; sürdürülebilir turizm kavramı, hala farklı bölgelerdeki farklı insanlar için farklı şeyler çağrıştırmaktadır. İnsanlar, sürdürülebilirlik

kavramının ekolojik boyutlarıyla da ilgili olmalarına rağmen, ekonomik gelişmeler insanlar için her zaman çevresel ve sosyo-kültürel sürdürülebilirlik boyutlarından daha değerli olmuştur (Tosun, 2002:232). Bu durum turizmi, özellikle yerel ve bölgesel ekonomik gelişimin önemli unsurlarından birisi olarak gören gelişmekte olan ülkelerde ve gelişmiş ülkelerin daha az gelişmiş bölgelerinde doğrudur. Ek olarak işletmeciler, yatırımcılar, bölgesel planlayıcılar ve politikacılar için ekonomik sürdürülebilirlik, çevresel ve sosyo-kültürel sürdürülebilirlikten daha fazla acil öncelik verilmesi gereken unsur olabilmektedir (Gezici, 2006:444).

Sürdürülebilir turizmin gelişimine ilişkin literatürde yerel halkın beklentilerine yönelik çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalarda, destinasyonun ekonomik sürdürülebilirliğinin, sosyo-kültürel ve çevresel sürdürülebilirliğe göre daha önemli olduğu sonucuna varılmıştır (Tosun, 2002:233). Ancak sürdürülebilir turizm gelişimine ilişkin yabancı turistlerin algılarını belirlemeye yönelik yapılan çalışma sayısı kısıtlıdır. Yabancı turistlerin sürdürülebilirlik algılarını belirlemeye yönelik Deng (2007) tarafından yapılan çalışmada, Batı Virginia'yı ziyaret eden turistlerin algılarının temelde homojen olduğunu ve ziyaretçilerin çevresel ve sosyo-kültürel sürdürülebilirlik konusunda ekonomik sürdürülebilirlik konusundan daha fazla endişe duydukları belirlenmiştir. Ayrıca ziyaretçilerin kalma süreleri ile çevre koruma algıları arasında pozitif ilişki ve memnuniyetlerinin ziyaret etme sıklığı ile arasında pozitif ilişki bulunduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca Hillery vd., (2001) ve Gezici (2006) tarafından turistlerin sürdürülebilirlik algılarını belirlemek için yapılan çalışmalarda, destinasyonu ziyaret eden turistlerin sürdürülebilirlik bağlamında en fazla çevreye önem verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Turistlerin sürdürülebilirliğe yönelik beklentilerini belirlemeye yönelik yapılan çalışmalarda, turistlerin çevreye verilen zararlara ilişkin daha hassas olduklarını göstermiştir (Hillery vd., 2001:854). Çuhadar ve Kervankıran (2015) tarafından yabancı turistlerin destinasyonun sürdürülebilirliğine ilişkin algılarını incelemek amacıyla yapılan çalışmada, turistlerin destinasyonun sürdürülebilirliğine ilişkin olumsuz ifadelerle daha fazla katılım gösterdikleri belirlenmiştir. Çevreye verilen önem gittikçe artmaktadır. Ancak bu önemin turizm üzerindeki etkileri hala tartışma konusudur. Turistlerin ekolojik konulardan çok (biyoçeşitlilik, yaşam alanlarındaki kritik değişimler vs.) çevre kirliliği konularına (kanalizasyon atıkları, petrol sızıntıları, toksik atıklar vs.) daha fazla önem verdikleri bilinmektedir (Gezici, 2006:443).

Sürdürülebilir turizm içinde birçok boyut ve bu boyutları destekleyen aktörler bulunmaktadır. Bu aktörler arasında yer alan turistlerin memnuniyeti planlı turizm gelişimine bağlı olarak artış gösterecek, böylece gelir ve harcama düzeyi yüksek turistler destinasyonu daha fazla tercih etmeye başlayacaktır. Sürdürülebilir destinasyon yönetiminin başarı unsurlarından olan tarihi mirasın korunması, otantik kültüre sahip çıkılması, yerel geleneklerin ve değerlerin korunması sayesinde ise kültürel zenginlik sağlanacak, destinasyona yönelik talep artacaktır (Alkan, 2015:6693).

Kemer, turizm faaliyetleri açısından oldukça zengindir ve turizm faaliyetleri, destinasyonda son yıllarda önemli gelişmeler göstermiştir. Turizm amaçlı yapılan yatırımlar sayesinde destinasyonun sahip olduğu yatak kapasitesi, Antalya destinasyonun yatak kapasitesinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Destinasyonun sahip olduğu önemli cazibe unsurlarından birisi doğal güzelliğidir. Denizin berraklığı, ormanın yeşilliği, destinasyonun yakınında Phaselis, Olympos gibi antik bölgelerin bulunması, destinasyonun diğer cazibe unsurlarındandır (Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2016).

Kemer destinasyonunda 2014 yılı verilerine göre 147'si turizm işletme belgesine ve 27'si yatırım belgesine sahip toplam 174 konaklama tesisi bulunmaktadır (Çelik, 2014). Destinasyon sahip olduğu cazibe unsurları ve konaklama tesisleri sayesinde her yıl çok sayıda turiste hizmet vermektedir. 2015 yılında destinasyonu, 237.946 Alman turist, 83.950 Belçikalı turist, 70.580 Hollandalı turist ve 66.657 Fransız turist olmak üzere toplam 2.045.431 turist tarafından ziyaret edilmiştir (KETOB, 2016). Turizm potansiyeli bakımından Antalya'nın ve ülkenin en önemli potansiyeline sahip destinasyonlarından birisi olan Kemer'de, son zamanlarda büyük kapasiteli tatil köyleri ve turizm merkezleri kurulmaktadır. Önümüzdeki yıllarda yeni yatırımlarla daha büyük kitlelere hizmet verebilecek duruma gelecektir (Kemer Turizm Danışma Müdürlüğü, 2017). Bu bağlamda bölgede gerçekleştirilecek olan yeni yatırımlarla, destinasyonda hizmet verilen ziyaretçi sayısının artırılmasının hedeflendiğini söylemek mümkündür. Bununla birlikte, Kemer destinasyonun yabancı ziyaretçiler tarafından cennet olarak nitelendirilmesini sağlayan doğal ve tarihi cazibe unsurlarının korunması için bölgede gerçekleştirilecek olan yeni yatırımlarda turizmin sürdürülebilirliği ve çevresel duyarlılık konuları üzerinde önemle durulmaktadır. Çevreye ve turizmin sürdürülebilirliğine olumsuz etkileri olabilecek yatırımların önüne geçilmektedir (Aşçı Haber, 2017). Kemer destinasyonun bölgede önemli bir turizm destinasyonu olması ve sürdürülebilir turizm konusu üzerinde önemle durulması nedeniyle çalışma Kemer destinasyonunda gerçekleştirilmiştir.

3. Yöntem

Bu araştırmanın temel amacı Kemer bölgesini ziyaret eden turistlerin, bölgenin sürdürülebilirliğine ilişkin algıları ile sürdürülebilirlik boyutları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada nicel veri toplama yöntemlerinden olan anket tekniği kullanılmıştır. Bu bağlamda çalışmada veri toplama aracı olarak, Deng & Berger'in (2007) çalışmalarında kullanmış oldukları ölçekten faydalanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm katılımcıların Kemer bölgesinin sürdürülebilirliğine ilişkin algılarını ölçmeye yönelik 5'li Likert ölçeğine göre hazırlanmış 20 ifadeden oluşmaktadır. Likert tipi dereceleme toplamları tekniğine uygun bir ölçekten alınan puan, genel olarak, kapsamındaki maddelere gösterilen tepkilere verilen ağırlıkların toplamından oluşur. Likert tarafından geliştirilen dereceleme toplamlarıyla ölçekleme yaklaşımında, ölçülmek istenen durum ile ilgili çok sayıda olumlu ve/veya olumsuz ifade, çok sayıda cevaplayıcıya uygulanmaktadır (Tezbaşaran, 1997). İkinci bölüm ise katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 6 sorudan oluşmaktadır.

Son dönemde Türk turizminde yaşanan daralmaya bağlı olarak Fransa ve Fransız turistler, Antalya destinasyonu için alternatif bir pazar olarak görülmektedir. Bu bağlamda, son yıllarda Antalya'yı ziyaret eden Fransız turistlerin sayısını artırmak amacıyla Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA), Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Türk Hava Yolları (THY) işbirliğiyle çeşitli tanıtım faaliyetleri düzenlemektedir (BAKA, 2016). Ayrıca bir seyahat acentesi yöneticisi, Fransız turistlerin doğal ve tarihi güzelliklere önem verdiklerini ve yeşili sevdiğini belirtmektedir (İlerigazetem, 2014). Bu nedenle hem Fransız turistlere verilen önemin artması hem de Fransız turistler için destinasyon tercihlerinde çevrenin önemli bir unsur olması nedeniyle çalışma Kemer bölgesini ziyaret eden Fransız turistlerle gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1: Örneklem Büyüklükleri Tablosu

Evren Büyüklüğü	+ 0.03 örnekleme hatası (d)			+ 0.05 örnekleme hatası (d)			+ 0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Çelik, P. (2014). *Destinasyon rekabetçiliği açısından Antalya'nın rekabet analizi ve sürdürülebilir bir destinasyon model önerisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Belirli bir evrenden seçilerek araştırmanın gerçekleştirileceği örneklemin boyutunun belirli bir güvenilirlik aralığı ile hesaplanması zor değildir. Ancak örneklem boyutunun hesaplanması sırasında genellikle evren varyansının tam olarak bilinmemesi nedeniyle, kesin bir örneklem sayısına ulaşmak oldukça güçtür. Böyle durumlarda tavsiye edilen yöntem, çalışma kapsamında bir ön örneklemin belirlenmesi, belirlenen bu ön örneklemden evren varyansının yaklaşık değerinin hesaplanması ve bu sayede çalışma için yeterli örneklem boyutunun hesaplanmasıdır. Bu sayede daha kesin ve güvenilir örneklem büyüklükleri belirlenebilmektedir (Delice, 2010:166). Bu bağlamda araştırmanın gerçekleştirileceği örneklemin belirlenebilmesi amacıyla evren varyansı olarak, 2015 yılında destinasyonu ziyaret eden 66.657 Fransız turist temel alınmış ve büyük örneklem için örneklem büyüklükleri tablosundan faydalanılmıştır. Örneklem büyüklükleri tablosu incelendiğinde 0.10 örneklem hatası ile 66.657 kişiden oluşan evreni temsil etme gücüne sahip örneklemin 96 kişi olduğu belirlenmiştir. Yazında ayrıca çalışmada kullanılan ölçeği oluşturan soru sayısının temel alınarak yeterli örneklem sayısının belirlenebileceğini belirten çalışmalar mevcuttur. Jayaram vd., (2004:4388), çalışmada kullanılacak olan örneklem büyüklüğünün, normal dağılımlarda değişken sayısının 10 katı, normal dağılımın söz konusu olmadığı durumlarda da değişken sayısının 5 katı olması gerektiğini, yine Tavşancıl (2002), örneklem büyüklüğünün madde sayısının en az 5 katı, hatta 10 katı olması gerektiğini belirtmektedir (Yiğit vd., 2008:43). Bu doğrultuda Ekim 2015-Kasım 2015 tarihleri arasında Kemer’i ziyaret eden Fransız turistlerle bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anket çalışmasında gönüllülük ilkesi esas alınmıştır. Çalışmanın görece düşük sezonda yapılması ve bu dönemde ülke turizm pazarında baş gösteren daralma nedeniyle, çalışmanın gerçekleştirileceği örneklem grubunun belirlenmesi sırasında

olasılığa dayalı olmayan örnekleme türlerinden kolayda örneklemeden faydalanılmıştır. Kolayda örneklemede herhangi bir ölçüt dikkate alınmayıp, belirli bir mekandaki herkese belirli bir zaman diliminde ulaşılmaya çalışılmaktadır. Hangi kişilere yaklaşılabileceği konusunda herhangi bir olasılık hesaplaması bulunmamaktadır (Kozak, 2014:118). Yapılan anket çalışması sonucunda, 148 anket formu elde edilmiştir. 148 katılımcıdan oluşan örneklemin çalışma için yeterli olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirliği Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanarak sağlanmıştır. Bu bağlamda anket formunu oluşturan 20 ifadeden elde edilen veriler kullanılarak Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısının $\alpha=0,851$ olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeği oluşturan alt boyutlara ilişkin Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları ise "çevresel koşullar" boyutunun $\alpha=0,750$; "ekonomik koşullar" boyutunun $\alpha=0,659$ ve "sosyo-kültürel koşullar" boyutunun $\alpha=0,752$ olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu değerler ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir (Hair, 1998:118). Ölçeğin geçerliliği ise içerik geçerliliği yapılarak sağlanmıştır. Bu bağlamda ilk olarak ölçek Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde görev yapan ve aynı zamanda yeminli tercümanlık da yapan Fransız okutmanı aracılığıyla ilk olarak Fransızcaya, sonrasında herhangi bir anlam kaymasının önüne geçebilmek amacıyla tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Sonraki aşamada ise olası yazım hataları, anlama zorlukları vb. gibi durumların önüne geçilmesi amacıyla profesyonel turist rehberleri aracılığıyla Ağustos 2015 tarihinde 50 Fransız turistle bir pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin geçerliliği bu şekilde sağlanmaya çalışılmıştır.

Verilen analizine geçilmeden önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Normal dağılım parametrik analizlerin kullanılabilmesi için yapılan ilk varsayımdır (Durmuş vd., 2011:65). Yapılan normallik testleri sonucunda p değerinin 0,05'ten büyük çıkması verilerin normal dağıldığını göstermektedir (Büyüköztürk, 2012). Bu çalışmada verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla $n>50$ olduğu için Kolmogorov-Smirnov normallik testinden faydalanılmış ve verilerin normal dağılım sergilemediği sonucuna ulaşılmıştır ($p<0,05$). Bu sebeple verilerin analizinde, parametrik olmayan analizlerden faydalanılmıştır.

4. Bulgular

Araştırmaya katılan katılımcıların demografik özellikleri Tablo 2'de sunulmuştur. Buna göre katılımcıların %43,9'u kadın ve %56,1'i erkektir. Katılımcıların %62,2'sinin evli, %28,4'ünün 38-47 yaş aralığında olduğu, %39,9'unun lisans düzeyinde eğitime sahip olduğu ve %51,4'ünün 1001-2000 € gelire sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların %81,8'i Kemer'i ilk defa ziyaret etmektedir.

Katılımcıların sürdürülebilirlik algılarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3'de sunulmuştur. Buna göre çevresel koşullar boyutuna ilişkin algı ortalamaları 3,32 ile 4,25 arasında değişmektedir. Bu bağlamda en yüksek algı ortalamasına "Kemer'deki turizm gelişimi çevresel korumayı da göz önünde bulundurmalıdır (4,25)" ifadesi sahipken, en düşük algı ortalamasına "Kemer doğa hakkında bir şeyler öğrenebileceğiniz bir yerdir (3,32)" ifadesi sahiptir.

Tablo 2: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılım (n=148)

Değişken	Grup	f	%
Cinsiyet	Erkek	65	43,9
	Kadın	83	56,1
Medeni Durum	Evli	92	62,2
	Bekâr	56	37,8
Yaş	18-27 yaş	32	21,6
	28-37 yaş	32	21,6
	38-47 yaş	42	28,4
	48-57 yaş	29	19,6
	58 yaş ve üzeri	13	8,8
Eğitim	İlköğretim	12	8,1
	Lise	53	35,8
	Lisans	59	39,9
	Lisansüstü	24	16,2
Gelir	1000 € ve altı	16	10,8
	1001-2000 €	76	51,4
	2001-3000 €	36	24,3
	3001-4000 €	13	8,8
	4001 € ve üzeri	7	4,7
Kemer'i kaçınıcı ziyaretiniz?	İlk ziyaretim	121	81,8
	İkinci ziyaretim	15	10,1
	Üçüncü ziyaretim	9	6,1
	Dört ve daha fazla	3	2,0

Tablo 3: Sürdürülebilirlik Algılarına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

İfadeler	\bar{X}	SS
Çevresel Koşullar		
Kemer'in doğal güzellikleri iyi korunmuştur	3,72	0,772
Kemer kırsal atmosferin deneyimlenebileceği bir yerdir	3,46	0,978
Kemer doğa hakkında bir şeyler öğrenebileceğiniz bir yerdir	3,32	0,956
Kemer'deki turizm gelişimi çevresel korumayı da göz önünde bulundurmalıdır	4,25	0,688
Kemer önceliği doğa temelli turizm ya da kırsal turizm gelişimine vermeli	3,96	0,708

Tablo 3 devam

Küçük köyler ve tarihi bina/bölgeler düzgünce korunmuştur	3,71	0,783
Kemer çevresinde tur yapmak çevre bilinci oluşturur	3,81	0,794
Ekonomik Koşullar		
Turizm Kemer'e yatırım ve gelir getirmektedir	4,19	0,684
Kemer turizm gelişiminde çevre bölgeler ile rekabet halindedir	3,69	0,772
Turizm çiftçiler için ekonomik çeşitlilik anlamına gelmektedir	3,30	0,952
Turistler otel ve motel fiyatlarında özel vergiler ödemeliler	2,69	1,194
Daha kaliteli hizmet için daha fazla ödeme yapabilirim	3,16	1,194
Kemer doğa temelli malların pazarlanmasına daha çok çalışmalıdır	3,74	0,970
Turizm gelişimi bölgesel ekonomik gelişmeye katkıda bulunmaktadır	4,00	0,884
Sosyo-Kültürel Koşullar		
Turizmin gelişmesi Kemer'in görünümünü geliştirir	3,86	0,911
Turizm geleneksel kültürün korunmasına katkı sağlamaktadır	3,54	1,052
Yerel halk bir turizm bölgesi üzerinde yaşamaktan yarar sağlamaktadır	3,84	0,873
Kemer tekrar ziyaret etmeye degecek bir yerdir	3,67	0,999

Ekonomik koşullara ilişkin algı ortalamaları 2,69 ile 4,19 arasında değişmektedir. En yüksek algı ortalamasına “Turizm Kemer'e yatırım ve gelir getirmektedir (4,19)” ifadesi sahipken, en düşük algı ortalamasına “Turistler otel ve motel fiyatlarında özel vergiler ödemeliler (2,69)” ifadesi sahiptir. Sosyo-kültürel koşullara ilişkin algı ortalamaları ise 3,54 ile 3,86 arasında değişmektedir. En yüksek algı ortalamasına “Turizmin gelişmesi Kemer'in görünümünü geliştirir (3,86)” ifadesi sahipken, en düşük algı ortalamasına ise “Turizm geleneksel kültürün korunmasına katkı sağlamaktadır (3,54)” sahiptir.

4.1. Lojistik Regresyon Analizi

Lojistik regresyon yöntemi daha çok tıp alanındaki çalışmalardan kullanılan bir yöntem olmasına rağmen son yıllarda sosyal bilimlerdeki araştırmalarda da kullanılmaya başlanan ileri düzey bir regresyon yöntemidir. Lojistik regresyon bir ya da birden çok bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi modellemeyi amaçlamaktadır (Ege & Bayrakdaroğlu, 2012:146; Aksaraylı & Saygın, 2011:24). Lojistik regresyon analizi, sınıflama ve atama işlemi yapmaya yardımcı olan bir regresyon yöntemi olması sebebiyle normal dağılım varsayımı ve süreklilik varsayımı koşulu aranmamaktadır. Bağımlı değişken üzerindeki açıklayıcı değişkenlerin etkileri olasılık olarak elde edilerek, risk faktörlerinin olasılık olarak belirlenmesi sağlanır (Büyüker-İşler & Güzel, 2014:132).

Lojistik regresyon analizi ile gözlemlerin bağımlı değişkenin kategorilerine göre ayırabilmekte ve yeni gözlemlerin hangi kategoriye gireceği değerlendirilmeleri yapılabilmektedir. Bir diğer deyişle lojistik regresyon, gözlemleri ait oldukları gruplara en doğru şekilde atayacak ve gözlemlere ilişkin yapıları ve risk faktörlerini belirleyebilecek modeli kurmayı amaçlamaktadır

(Aksaraylı & Saygın, 2011:24). İleri parametrik olmayan bir istatistik yöntemi olan lojistik regresyon analizinde bağımlı değişken mutlaka sonucu en az ikili (kategorik) veya çoklu olan değişken olarak kullanılmaktadır. Ayrıca zorunluluk olmamakla birlikte modeldeki bağımsız değişkenler genellikle sürekli olmaktadır (Ege & Bayraktaroğlu, 2012:146; Büyüker-İşler & Güzel, 2014:132). Bu avantajları sayesinde özellikle gözlemlerin gruplara ayrılmasında ve yeni gözlemlerin uygun gruplara atanmasında sıkça tercih edilen bir yöntem olmaktadır (Ege & Bayraktaroğlu, 2012:146).

Bu çalışmada katılımcıların Kemer destinasyonuna ilişkin sürdürülebilirlik algıları ile sürdürülebilirliği oluşturan alt boyutlar arasındaki ilişki lojistik regresyon analizi ile açıklanmaya çalışılmıştır. Lojistik regresyon analizinin tercih edilmesinin temel sebebi, verilerin normal dağılım sergilememeleridir. Lojistik regresyon analizinde kullanılan bağımlı değişken manuel olarak belirlenmiştir. Bunun için “Genel olarak Kemer sürdürülebilir bir destinasyondur” ifadesine verilen yanıtların ortalaması alınmış ve ortalaması 3’ün altında olan ortalamalar 0 ile ifade edilerek olumsuz algı; ortalaması 3’ün üzerinde olan ortalamalar 1 ile ifade edilerek olumlu algı olarak adlandırılmıştır. Bu ifadeye yanıt verirken çalışmaya katılan turistlere, önceki ifadelere vermiş oldukları yanıtları göz önünde bulundurarak Kemer bölgesinin sürdürülebilir bir destinasyon olup olmadığına ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir.

Tablo 4: Hosmer ve Lemeshow Testi

Adım	Ki-Kare	sd	p
1	19,524	8	,210

Oluşturulan modelin lojistik regresyon analizi için uygun olup olmadığına karar verebilmek için Hosmer ve Lemeshow testi yapılmıştır. Hosmer ve Lemeshow ki-kare uyum iyiliği testi olarak da anılan test, lojistik regresyon modelinin bir bütün olarak uyumunu değerlendirmektedir. Bu testin teste ilişkin sonucun anlamlı olmaması ($p>0,05$), model-veri uyumunun yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir (Çokluk, 2010:1386). Tablo 4 incelendiğinde $p>0,05$ olduğu için modelin kabul edilebilir uyuma sahip olduğu, yani model-veri uyumunun yeterli düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Model Katsayılarına İlişkin Omnibus Katsayıları

Adım 1		Ki-Kare	sd	p
	Adım	44,182	3	,000
	Blok	44,182	3	,000
	Model	44,182	3	,000

Bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişkenin açıklanmasında anlamlı olup olmadığına karar vermek amacıyla yapılan omnibus testine ilişkin sonuçlar Tablo 4’te sunulmuştur. Tablo 5 incelendiğinde $p < 0,05$ olduğu için model katsayıları anlamlıdır.

Tablo 6: Model Özet Tablosu

Adım	-2LL	Cox&Snell R ²	Nagelkerke R ²
1	99,391 ^a	,258	,416

Yapılan analiz sonucu bağımlı değişkendeki değişikliklerin yüzde kaçının oluşturulan modelde ileri sürülen bağımsız değişkenler tarafından açıklandığına bakılmıştır. Tablo 6 incelendiğinde modelde yer alan bağımlı değişkendeki artış veya azalışların Cox&Snell'e göre %25,8 ve Nagelkerke göre %41,6 bulunmuştur.

Tablo 7: Sınıflandırma Tablosu

		Tahmin Edilen			
		Algı Düzeyi			
	Gözlenen	Olumsuz Algı	Olumlu Algı	Doğru Sınıflandırma %	
Adım 1	Aidiyet	Olumsuz Algı	12	16	42,9
		Olumlu Algı	74	14	95,8
	Genel %				85,8

Tablo 7'de lojistik regresyon modeli sonucunda elde edilen sınıflandırma sunulmaktadır. Bu tablo grup üyelerini tahmin etmeye üretilen regresyon modelinin uygulanmasıdır. Bu tahminler katılımcıların gerçek durumları ile karşılaştırılır. Doğru sınıflandırılan (gerçek duruma uygun olarak sınıflandırılan) katılımcıların oranı hesaplanır (Çokluk, 2010:1387). Tablo 6'da görüldüğü üzere, olumlu algıya sahip katılımcıların %95,8'i; olumsuz algıya sahip katılımcıların %42,9'u doğru tahmin edilmiştir. Genel olarak ise modelin kategori sınıflandırmasını doğru yapabilme gücü %85,8'dir.

Tablo 8: Parametre Tahmin Tablosu

		β	Standart Hata	Wald İstatistiği	df	p	Ods Oranı Exp(β)
Adım 1	Ekonomik Koşullar	-,165	,524	,100	1	,752	,180
	Çevresel Koşullar	,903	,620	15,176	1	,041	6,550
	Sosyo-Kültürel Koşullar	,267	,499	4,565	1	,000	3,750
	Sabit	,246	1,484	14,260	1	,871	,273

Parametre tahmin tablosunda lojistik regresyon eşitliği değişkenlerin anlamlılık düzeyleri, Wald istatistiği ve bahis oranı verilmektedir. Tabloda 8'deki β değerleri (regresyon katsayısı) her bir bağımsız değişkenin etki katsayısını göstermektedir. Her bir bağımsız değişkenin modelde olmasının anlamlı olup olmadığı ise Wald istatistiği ile test edilmektedir. Wald istatistiğinin 2'yi geçmesi, o değişkenin önemli olduğunun göstergesidir (Büyük-İşler

& Güzel, 2014:134). Dolayısıyla sürdürülebilirlik soru formunu oluşturan alt boyutlarından çevresel koşullar ve sosyo-kültürel koşulların, turistlerin destinasyona yönelik sürdürülebilirlik algılarının açıklanmasında önemli olduğu görülmektedir. Tabloda yer alan Exp (β) değeri bahis oranını ifade etmektedir (Büyüker-İşler & Güzel, 2014:134). Bu değer de her bir değişken için hesaplanan Odds oranıdır (Çokluk, 2010:1389). Tabloda yer alan p değerleri ile bağımsız değişkenlerin anlamlılık düzeylerine bakılarak, bağımlı değişken ile anlamlı ilişkileri olup olmadığına karar verilir. Exp (β) değeri anlamlı olması koşulu ile söz konusu değişkenin alacağı değerde bir birimlik artışın öngörülen olayın olma olasılığındaki artışı veya azalışı göstermektedir (Büyüker-İşler & Güzel, 2014:134). Bu doğrultuda Exp (β) değerleri şu şekilde yorumlanmaktadır: Eğer değer 1'den büyükse, olayın olma ya da görülme olasılığına ilişkin odds oranı yükselir. Eğer değer 1'den küçükse, olayın olma ya da görülme olasılığı düşer (Çokluk, 2010:1389). Dolayısıyla anlamlı olmayan değişkenler için bahis oranlarının yorumlanmasına gerek yoktur (Büyüker-İşler & Güzel, 2014:134). Tablo 7 incelendiğinde çevresel koşullar ve sosyo-kültürel koşulların sahip olduğu bahis oranlarının 1'in üzerinde olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda destinasyonun sahip olduğu çevresel koşulların sürdürülebilir olduğuna yönelik turistlerin katılım dereceleri bir birim arttığında, turistlerin destinasyonun sürdürülebilir olduğuna yönelik olumlu algılarının 0,903 kat arttığını, sosyo-kültürel koşulların sürdürülebilir olduğuna yönelik katılım dereceleri bir birim arttığında ise turistlerin destinasyonun sürdürülebilir olduğuna yönelik olumlu algılarının 0,267 kat arttığını söylemek mümkündür. Bir başka deyişle destinasyonun çevresel koşullarının sürdürülebilir olduğuna katılan turistlerin, destinasyonun sürdürülebilir olduğuna yönelik olumlu algıya sahip olanlar, olumsuz algıya sahip olanlara göre 6,550 kat daha fazladır. Aynı şekilde destinasyonun sosyo-kültürel koşullarının sürdürülebilir olduğuna katılan turistlerin, destinasyonun sürdürülebilir olduğuna yönelik olumlu algıya sahip olanlar, olumsuz algıya sahip olanlara göre 3,750 kat daha fazladır.

5. Sonuç ve Öneriler

Günümüzde iletişim ve ulaşım teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle birlikte, dünya genelinde turizm hareketlerinde büyük bir artış meydana gelmiştir. Ülke ekonomilerine olan olumlu katkısı, yeni istihdam alanları oluşturması ve özellikle gelişmekte olan ülkeler için en önemli kalkınma araçlarından birisi olması sebebiyle turizm; en hızlı gelişen sektörlerin başında gelmektedir. Turizm sektörü, özellikle gelişmekte olan ülkelerde istihdama ve ihracata olan katkısı ile yoksullukla mücadele, çevresel sürdürülebilirlik ve kalkınmada küresel ortaklık gibi hedeflere katkı yapacak kilit sektör olarak da konumlandırılmaktadır (TÜSİAD, 2012:17). Turizmin sağladığı ekonomik fırsatların ve faydaların en yüksek değerlere çıkarılması, destinasyonun sahip olduğu tarihi, sosyal, kültürel, doğal ve mimari tüm değerlere yönelik sürdürülebilir gelişim yaklaşımının benimsenmesiyle mümkündür (Duran & Özkul, 2012:514).

Son yıllarda sürdürülebilirlik, küresel turizm sektöründe merkezi bir önem kazanmıştır. Bu bağlamda günümüzde ziyaretçi öncelikleri değişmekte, bunun sonucu olarak küresel turizm sektöründe sürdürülebilirlik alanında kalıcı dönüşümler gerçekleştirilmektedir (TÜSİAD, 2012:26). Bir turistik ürün olarak destinasyonun sürdürülebilir bir perspektifte gelişiminin sağlanması tüm paydaşların aktif katılımıyla mümkündür (Duran & Özkul, 2012:514). Bu çalışmada sürdürülebilir bir turizm destinasyonunun oluşturulmasında önemli paydaşlardan birisi olan yabancı turistlerin Kemer bölgesine yönelik sürdürülebilirlik algıları incelenmiştir.

Çalışma kapsamında Kemer bölgesini ziyaret eden Fransız turistlerle bir anket çalışması gerçekleştirilmiş ve sürdürülebilirlik boyutları (çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel) ile turistlerin algıları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, turistlerin destinasyonun sürdürülebilir olup olmadığına ilişkin algılarına etki eden en önemli sürdürülebilirlik boyutunun çevresel boyut olduğu belirlenmiştir. Bir destinasyonun sürdürülebilirliği bağlamında, turistlerin en fazla önem verdikleri sürdürülebilirlik boyutu çevredir (Hillery vd., 2001; Gezici, 2006). Katılımcıların Kemer bölgesinin sahip olduğu doğal ve çevresel unsurların azami şekilde korunduğunu ve bu unsurların sürdürülebilir olduklarını düşündüklerini söylemek mümkündür. Destinasyonun sahip olduğu park ve bahçelerinin korunması, gerekli çevre düzenlemelerinin yapılması, kısacası destinasyonun sahip olduğu doğal ve çevresel unsurların korunması, destinasyona ilişkin sürdürülebilirlik algısını olumlu yönde etkilemektedir (Kılıç, 2003). Kemer bölgesinin sahip olduğu doğal güzellikleri sayesinde, yabancı turistler arasında cennet olarak nitelendirildiği (Aşçı Haber, 2017) ve çalışmanın gerçekleştirildiği Fransız turistlerin doğal çevreyi ve yeşili sevdiği bilinmektedir (İlerigazetem, 2014). Dolayısıyla ziyaret etmek için Kemer bölgesini ziyaret etmelerinin temel sebeplerinden birisinin, destinasyonun sahip olduğu doğal ve çevresel unsurlar olduğu söylenebilir. Çevre temizliği ve doğanın korunması turistlerin destinasyon tercihlerinde en önemli unsurlardan birisi haline gelmiştir (TÜSİAD, 2012:26). Turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için en önemli kaynaklardan birisi olan çevresel ve doğal kaynakların iyi bir şekilde korunup muhafaza edilmesinin bir taraftan sürdürülebilir turizm faaliyetlerine diğer taraftan destinasyona olan talebe olumlu yönde katkı yapacağını söylemek mümkündür (Nihalani, 2012). Bu sebeple özellikle destinasyondaki turizm faaliyetlerinin ekonomik sürdürülebilirliğine yönelik yapılacak olan çalışmalarda çevresel sürdürülebilirlik ihmal edilmemelidir.

Yapılan çalışmada turistlerin sürdürülebilirlik algılarına etki eden bir diğer önemli unsurun sosyo-kültürel boyut olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Destinasyonun sosyo-kültürel unsurlarının korunması, turistlerin destinasyona yönelik sürdürülebilirlik algılarını olumlu yönde etkilemektedir. Çalışmanın gerçekleştirildiği turistler Kemer bölgesinde bulunan sosyo-kültürel unsurların korunduğunu ve sürdürülebilir olduğunu düşünmektedir. Bir destinasyonu ziyaret eden ziyaretçiler, destinasyonun sahip olduğu sosyo-kültürel unsurları merak etmekte ve bu unsurları keşfetmeyi amaçlamaktadır. Dolayısıyla destinasyonun sahip olduğu sosyo-kültürel değerlerin bölgeyi ziyaret eden turistler için önemli bir unsurdur (Mazilu, 2012). Fransız turistler, tercih ettikleri destinasyonlarda doğa ve yeşilin yanı sıra destinasyonun sahip olduğu tarihi zenginliklere ve kültürel değerlere de önem vermektedir (İlerigazetem, 2014). Destinasyonun sahip olduğu somut ve somut olmayan kültürel mirasın sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi durumunda, destinasyona yönelik sürdürülebilirlik algısını olumlu yönde etkileceğini söylemek mümkündür. Dolayısıyla sürdürülebilir destinasyon yönetiminin başarı unsurlarından olan tarihi mirasın korunması, otantik kültüre sahip çıkılması, yerel geleneklerin ve değerlerin korunması sayesinde kültürel zenginlik sağlanacak, destinasyona yönelik talep artacaktır (Alkan, 2015).

Çalışmada ekonomik boyutun, turistlerin destinasyona ilişkin sürdürülebilirlik algılarına herhangi bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir destinasyonu ziyaret eden turistlerin, bu ziyaretleri sırasında herhangi bir kazanç elde etmedikleri göz önünde bulundurulduğunda,

destinasyonun ekonomik sürdürülebilirliği turistler için bir anlam taşımamaktadır. Bu bağlamda destinasyonun ekonomik sürdürülebilirliğinin bölgeyi ziyaret turistler için önemli bir unsur olmadığını söylemek mümkündür. Bir destinasyonun ekonomik olarak sürdürülebilirliği çoğunlukla destinasyondaki yerel halk ve işletmeler için önemlidir. Yapılan çalışmalarda, yerel halk ve işletmeler için destinasyonun sürdürülebilirliği konusunda ekonomik boyutun çevresel ve sosyo-kültürel boyutlara nazaran daha değerli olduğu belirtilmektedir (Tosun 2002; Gezici 2006). Kısacası turistler, destinasyonun sürdürülebilirliği konusunda bölgenin sahip olduğu doğal güzelliklerine ve bölgenin kültür birikimine önem vermekte, yerel halk ve işletmeciler ise ekonomik unsurlara önem vermektedir.

Sonuç olarak destinasyonlardaki turizm faaliyetlerinin gelecekte de devam ettirilebilmesi için destinasyon yöneticilerinin sürdürülebilirlik ilkelerini benimsemeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda başarılı bir sürdürülebilir turizm gelişimine yönelik yerel halk ve paydaşların görüşlerinin yanı sıra turistlerin de görüşlerine de başvurulmalıdır. Yapılan çalışmada Fransız turistlerin Kemer destinasyonunun sürdürülebilirliğine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Bu sayede ilgili literatüre katkı sağlanmıştır. Gelecekte yapılacak olan çalışmalarda, farklı milliyetlerdeki turistler ile aynı çalışma gerçekleştirilerek karşılaştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Aksaraylı, M., & Saygın, Ö. (2011). Algılanan hizmet kalitesi ve lojistik regresyon analizi ile hizmet tercihinin etkisinin belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 21-37.
- Alkan, C. (2015). Sürdürülebilir turizm: Alaçatı destinasyonuna yönelik bir uygulama. *Journal of Yaşar University*, 10(40), 6692-6710.
- Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2016). Erişim Tarihi: 17.09.2016, <http://www.antalyakulturturizm.gov.tr/TR,68066/genel-bilgiler.html>.
- Aşçı Haber. (2017). *Kemer'de sürdürülebilir turizm arayışı*. Erişim Tarihi: 08.02.2017, http://www.ascihaber.com/v4/haber/devam.asp?haber_id=8774.
- Batı Akdeniz Kalınma Ajansı. (2016). *Fransız turist hedefinde başarılı tanıtım turu*. Erişim Tarihi: 17.09.2016, <https://www.baka.org.tr/fransiz-turist-hedefinde-basarili-tanitim-turu-H875.html>.
- Butler, R.W. (1993). Tourism - An evolutionary perspective. In, J.G. Nelson, R.W. Butler & G.Wall (Eds.), *Tourism and sustainable development: Monitoring, planning, managing*, 27-44. Waterloo, Ontario: University of Waterloo, Department of Geography Publication 37.
- Butler, R. W. (1999). Sustainable tourism: A state of the art review. *Tourism Geographies*, 1(1), 7-25.
- Büyüker-İşler, D., & Güzel, F. Ö. (2014). Tur yönetiminde profesyonel turist rehberlerinin deneysel rolü: Alman turistlerin kültür turu satın alma davranışına yönelik bir değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 125-138.
- Büyükoztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analiz el kitabı* (16.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Choi, H. C., & Sirakaya, E. (2006). Sustainability indicators for managing community tourism. *Tourism Management*, 27(6), 1274-1289.
- Cottrell, S., van der Duim, R., Ankersmid, P., & Kelder, L. (2004). Measuring the sustainability of tourism in Manuel Antonio and Texel: A tourist perspective. *Journal of Sustainable Tourism*, 12(5), 409-431.
- Çelik, P. (2014). *Destinasyon rekabetçiliği açısından Antalya'nın rekabet analizi ve sürdürülebilir bir destinasyon model önerisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Çokluk, Ö. (2010). Lojistik regresyon analizi: Kavram ve uygulama. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1357-1407.
- Çuhadar, M., & Kevrankıran, İ. (2015). Turizmin sürdürülebilirliğine yönelik yabancı turistlerin algı ve tutumları: Marmaris örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (36), 139-166.
- Delice, A. (2010). Nicel araştırmalarda örneklem sorunu. *cal*, 13(2), 151-170.
- Deng, J., & Bender, M. Y. (2007, April). *Visitors' perceptions of tourism development in West Virginia*. In *Proceedings of the 2007 Northeastern Recreation Research Symposium*. GTR-NRS-P-23, 181-188.
- Duran, E., & Özkul, E. (2012). Yerel halkın turizm gelişimine yönelik tutumları: Akçakoca örneği üzerinden bir yapısal model. *International Journal of Human Sciences*, 9(2), 500-520.
- Durmuş, B., Yurtkoru, E., & Çinko, M. (2011). *Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Ege, İ., & Bayraktaroğlu, A. (2012). İMKB şirketlerinin hisse senedi getiri başarılarının lojistik regresyon tekniği ile analizi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 5(10), 139-158.
- Ekinci, M. B. (2014). The Cittaslow philosophy in the context of sustainable tourism development; the case of Turkey. *Tourism Management*, 41, 178-189.
- Gezici, F. (2006). Components of sustainability: Two cases from Turkey. *Annals of Tourism Research*, 33(2), 442-455.
- Goeldner, C. R., Ritchie, J. B., & McIntosh, R. W. (2009). *Tourism: Principles, practices, philosophies*. Hoboken: Wiley.
- Gössling, S., & Scott, D. (2012). Scenario planning for sustainable tourism: An introduction. *Journal of Sustainable Tourism*, 20(6), 773-778.
- Hair, J. R. (1998). *Multivariate data analysis* (5th Edition). USA: Printice Hall.
- Hall, C. M. (2008). *Tourism planning: Policies, processes and relationships*. Pearson Education.
- Hardy, A., Beeton, R. J., & Pearson, L. (2002). Sustainable tourism: An overview of the concept and its position in relation to conceptualisations of tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 10(6), 475-496.
- Hillery, M., Nancarrow, B., Griffin, G., & Syme, G. (2001). Tourist perception of environmental impact. *Annals of Tourism Research*, 28(4), 853-867.

- İlerigazetem (2014). *Antalya'ya Fransız turist yağacak*. Erişim Tarihi: 17.09.2016, <http://www.ilerigazetem.com/antalya-ya-fransiz-turist-yagacak/5172/>.
- Jayaram, J., Kannan, V. R., & Tan, K. C. (2004). Influence of initiators on supply chain value creation. *International Journal of Production Research*, 42(20), 4377-4399.
- Jayawardena, C., Patterson, D. J., Choi, C., & Brain, R. (2008). Sustainable tourism development in Niagara: Discussions, theories, projects and insights. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 20(3), 258-277.
- Kaplan, S. (2013). *Community based ecotourism for sustainable development in eastern black sea region an evaluation through local communities tourism perception*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Karadeniz, C. B. (2014). Sürdürülebilir turizm bağlamında sakin şehir Perşembe. *Journal of International Social Research*, 7(29), 84-107.
- Kemer Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği (KETOB). (2016). *KEMER bölgesi yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı istatistikleri*. Erişim Tarihi: 15.09.2016, http://www.ketob.org/index.php?goto=genel_istatistik_det&idx=49.
- Kemer Turizm Danışma Müdürlüğü. (2017). *Kültür ve turizm*. Erişim Tarihi: 07.02.2017, <http://www.kemer.gov.tr/turizm>.
- Kılıç N. (2003). *Ekoturizm planmasına ilişkin araştırmalarda kullanılan bazı yöntemler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kozak, M. (2014). *Bilimsel araştırma: tasarım, yazım ve yayım teknikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Lu, J., & Nepal, S. K. (2009). Sustainable tourism research: An analysis of papers published in the Journal of Sustainable Tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 17(1), 5-16.
- Mazilu, M. (2012). *Sustainable tourism of destination, imperative triangle among: Competitiveness, effective management and proper financing*. Erişim Tarihi: 29.12.2015, http://cdn.intechopen.com/pdfs/29224/InTech-Sustainable_tourism_of_destination_imperative_triangle_among_competitiveness_effective_management_and_proper_financing.pdf.
- Nihalani, M. (2012). The Tourist's perceptions for the environmental values of the desert destination of Jodhpur. *Annals of Management Research*, 2(1), 21-28.
- OECD (1980). *The impact of tourism on environment*. Paris.
- Saarinen, J. (2006). Traditions of sustainability in tourism studies. *Annals of tourism research*, 33(4), 1121-1140.
- Sezgin, M., & Karaman, A. (2008). Turistik destinasyon çerçevesinde sürdürülebilir turizm yönetimi; ve pazarlaması. *Selçuk University Social Sciences Institute Journal*, 19, 431-440.
- Sheldon, P. J., & Abenoja, T. (2001). Resident attitudes in a mature destination: The case of Waikiki. *Tourism Management*, 22(5), 435-443.
- Swarbrooke, J. (1999). *Sustainable tourism management*. Cabi.
- Tezbaşaran, A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologları Derneği.

- Torres, A.D., & Palomeque, F. L. (2014). Measuring sustainable tourism at the municipal level. *Annals of Tourism Research*, 49, 122-137.
- Tosun, C. (2002). Host perceptions of impacts: A comparative tourism study. *Annals of tourism research*, 29(1), 231-253.
- UNWTO (2015a). *Tourism 2020 vision*. Erişim Tarihi: 25.12.2015, <http://www.unwto.org/facts/eng/vision.htm>.
- UNWTO (2015b). *Sustainable development of tourism*. Erişim Tarihi: 25.12.2015, <http://sdt.unwto.org/content/about-us-5>.
- Wan, Y. K. P., & Li, X. (2013). Sustainability of tourism development in Macao, China. *International Journal of Tourism Research*, 15(1), 52-65.
- World Commission on Environment & Development (WCED). (1987). *Our common future*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Yiğit, N., Bütüner, S. Ö., & Dertlioğlu, K. (2008). Öğretim amaçlı örütbağ sitesi değerlendirme ölçeği geliştirme. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(2), 38-51.

EK: Ölçek

Les participants: Cette enquête est une étude qui a été créée pour recueillir des données sur la valeur de marque de la province de Kemer. Merci pour votre coopération et vos réponses sincères.

		Les expressions				
		je n'accepte absolument pas	Je n'accepte pas	Je sus indécis	J'accepte	J'accepte absolument
La dimension environnementale	Les beautés naturelles de Kemer sont bien conservées					
	Kemer est une province dont l'atmosphère est rurale					
	Kemer est une province qui permet d'apprendre sur la nature					
	Il est essentiel de tenir compte de la protection de l'environnement pour le développement du tourisme de la province de Kemer					
	La province de Kemer devrait privilégier le tourisme vert (Ecotourisme) et le développement du tourisme rural					
	Les petits villages, les bâtiments historiques sont correctement protégés					
	Une sensibilisation de protection aux alentours de la province de Kemer est réalisée					
La dimension économique	Les investissements dans le domaine de tourisme de la province de Kemer apportent des revenus					
	La province de Kemer est en concurrence avec la région environnante dans le développement du tourisme					
	Le tourisme signifie une diversité économique pour les agriculteurs					
	Les touristes doivent payer des impôts spéciaux sur les taux d'hôtels et de motels					
	Je peux payer un supplément pour un meilleur service de qualité.					
	La province de Kemer doit faire un effort pour commercialiser ses produits naturels					
	Le développement du tourisme contribue au développement économique régional					

Les dimensions socio-culturelles	Le développement du tourisme améliore l'apparence de la province de Kemer					
	Le tourisme a contribué à la préservation de la culture traditionnelle					
	La population locale profitera de la vie d'une région touristique					
	Kemer est une province à revisiter (à nouveau)					
	Je vais recommander la province Kemer à mes amis					
En général, Je suis satisfait(e) de mes visites de la province de Kemer						

Les propriétés démographiques

- 1. Sexe:** Femme () Masculin ()
- 2- Age:** 18-27 () 28-37 () 38-47 () 48-57 () 58 et plus ()
- 3- Etat civil:** Marie () Célibataire ()
- 4. Etudes:** Primaire () Secondaire () Universitaire () Supérieure ()
- 5. revenu:** 1000 € et sous () 1001 - 2000 € () 2001-3000 € ()
3001 - 4000 € () 4001 € et plus ()
- 6. Combien de fois avez-vous visité Antalya?**
- Ma première visite ()
- Ma deuxième visite ()
- Ma troisième visite ()
- Quatre et plus ()